

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

KJKP TOPLANE-SARAJEVO D.O.O. SARAJEVO

ZA 2008.GODINU

Broj: 057/09

Sarajevo, juni 2009. godine

MENADŽMENTU
Toplane-Sarajevo d.o.o SARAJEVO

MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA

Predmet revizije

Izvršili smo reviziju priložnog bilansa stanja KJKP TOPLANE-SARAJEVO d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu Društvo), sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine i odgovarajućeg bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i Izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja preduzeća sa važećim zakonskim i drugim važećim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH („Sl.novine FBiH“ broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalim usljed korupcije i prevare. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

1. U finansijskim izvještajima su iskazana ukupna potraživanja 21.575.514 KM, koja uključuju potraživanja od 01.01.2007. godine, a od kojih je iznos od 6.477.638 KM stariji od 1 godine. Procjena naplativosti potraživanja nije rađena i za stepen nenaplativosti vršena korekcija ranije iskazanog prihoda. Zbog navedenog, potraživanja nisu realno iskazana, rashodi poslovanja su podcijenjeni, a finansijski rezultat uvećan kao što je pojašnjeno u tački 5.4.
2. Izvršeno je više isplata po različitim osnovama, koje nismo mogli povezati sa troškovima poslovanja preduzeća. Isplate su vršene bez pravnog osnova, ali i dokaza da je posao obavljen. Bruto vrijednost ovih isplata prelazi 100.000 KM, a odnose se na: isplate Sindikatu 64.800 KM;

mjesečna neto isplata na ime autorskog honorara za dva autora angažiranih kao eksperti savjetovanja iz domena poslovanja za šta je isplaćeno 24.000 KM; isplate po 300 KM, za vjerske praznike članovima organa upravljanja i ako nisu uposlenici preduzeća; plaćanje postdiplomskog studija zaposlenim, a da takva edukacija nije predviđena internim aktima (odobreni iznos za ovu vrstu edukacije je 6.000 KM), što je šire pojašnjeno u tački 5.8. izvještaja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, osim za efekte koje na finansijske izvještaje mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijski izvještaji, po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno, finansijski položaj KJKP TOPLANE-SARAJEVO d.o.o. Sarajevo sa stanjem na dan 31.decembra 2008. godine, rezultate njegovog poslovanja te novčani tok, za godinu koja je završila na taj dan u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje u toku 2008.godine, bilo je u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom, osim za napomene navedene u tački 1. i 2. prethodnog pasusa.

Sarajevo, 15.06.2009. godine,

Bez daljne kvalifikacije našeg mišljenja skrećemo pažnju na slijedeće:

Društvo od 1998. godine, kontinuirano iskazuje gubitke u poslovanju. Kumulirani gubitak iznosi 38.438.754 KM. Gubitak nema pokrića u kapitalu Društva (imovina - obaveze), pa se u knjigovodstvenim evidencijama iskazuje većim od vrijednosti kapitala za 15.852.894 KM. Takvi finansijski pokazatelji govore da je stalnost poslovanja preduzeća ugrožena i da je Društvo nesolventno, radi čega bi osnivač trebao poduzeti aktivnosti iz svoje nadležnosti shodno važećim propisima.

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2008. GODINE.....	1
BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE.....	2
IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA ZA 2008. GODINU, ZAKLJUČNO SA 31.12.2008.GODINE.....	3
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE.....	4
1. UVOD.....	5
2. CILJ I OBIM REVIZIJE.....	5
3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU.....	6
4. REZIME.....	6
5. NALAZI I PREPORUKE.....	7
5.1 Sistem internih kontrola.....	7
5.2 Planiranje i izvještavanje.....	8
5.3 Stalna sredstva.....	9
5.4 Potraživanja.....	10
5.5 Kapital.....	12
5.6 Obaveze.....	13
5.7 Prihodi.....	15
5.8 Rashodi.....	16
5.9 Javne nabavke.....	17
5.10 Vanbilansna evidencija.....	18
6. KOMENTAR.....	18

BILANS STANJA na dan 31.12.2008. godine

O p i s	2008.	2007.
UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL		
DUGOROČNA IMOVINA	41.013.157	43.259.509
Stalna nematerijalna sredstva	142.994	140.447
Software	54.982	49.970
Druga stalna nematerijalna stalna sredstva	88.012	90.477
Nekretnine, postrojenja i oprema	40.846.036	43.089.897
Građevinski objekti	23.763.133	24.293.389
Postrojenja i oprema	16.224.632	15.599.696
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	858.271	3.176.239
Avansi za materijalna sredstva	0	20.573
Ostala stalna materijalna sredstva	0	854
Dugoročna finasijaka ulaganja i zajmovi	24.127	24.127
Dugoročna razgraničenja	0	4.184
KRA TKOROČNA IMOVINA	33.004.603	28.440.845
Zalihe sirovina i mater., rezervnih dijelova i sitnog invent.	6.447.249	6.662.694
Kupci	21.575.614	19.682.679
Ostala kratkoročna potraživanja	1.266.615	1.209.031
Novac i novčani ekvivalenti	3.690.481	853.640
Aktivna vremenska razgraničenja	24.644	32.801
Gubitak iznad visine kapitala	15.852.894	11.454.741
IMOVINA – SREDSTVA (AKTIVA)	89.870.654	83.155.095
Vanbilančna evidencija	15.372.506	20.731.046
KAPITAL	0	0
Upisani kapital	10.000	10.000
Ostale rezerve	22.575.861	22.575.861
Akumulirana (zadržani) gubitak	22.585.861	22.585.861
OBAVEZE		
Dugoročne obaveze	28.880.554	40.307.016
Obaveze po kreditima	19.904.991	19.182.709
Ostale dugoročne finansijske obaveze	0	11.777.393
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	8.975.563	9.346.914
Kratkoročne obaveze	60.990.100	42.848.079
Kratkoročne finansijske obaveze	140.854	12.202
Obaveze prema dobavljačima	60.500.480	41.848.512
Obaveze za PDV		
Obaveze za poreze i doprinose	10	286.148
Druge kratkoročne obaveze	232.110	594.141
Pasivna vremenska razgraničenja	116.646	107.076
KAPITAL I OBAVEZE – UKUPNO (PASIVA)	89.870.654	83.155.095
Vanbilansna evidencija	15.372.506	20.731.046

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Društva Suad Zeljković i certificirani računovoda Vedrana Šišić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

BILANS USPJEH A za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

O p i s	31.12.2008.	31.12.2007.
Operativni prihodi		
Prihodi od prodaje	47.263.082	39.258.153
Troškovi prodaje	60.396.982	53.615.694
Bruto gubitak	-13.133.900	-14.357.541
Troškovi distribucije		
Troškovi prodaje uprave i administracije		
Drugi operativni rashodi	27.807	133.758
Gubitak od operativne aktivnosti	-13.161.707	-14.491.299
Finansijski prihodi		
Drugi finansijski prihodi	138.454	1.486.238
Rashodi po osnovu kamata		
Drugi finansijski rashodi	725.418	27
Gubitak od finansijske aktivnosti	-586.964	1.486.211
Ostali prihodi		
Ostali prihodi	4.730.153	12.977.859
Ostali rashodi	6.332.677	13.111.303
Gubici od umanjanja vrijednosti stalne imovine	21.100	94.578
Gubitak od ostalih aktivnosti	-1.623.624	-228.022
Gubitak perioda	-15.372.295	-13.233.110

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Društva Suad Zeljković i certificirani računovođa Vedrana Šišić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA za 2008. godinu, zaključno sa 31.12.2008.godine

R.broj	Opis	Oznaka	IZNOS tekuća 2008.	IZNOS prethodna 2007.
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti				
1	Neto gubitak		-15.372.295	-13.233.110
	Usklađivanje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađ. nematerij.sredstava	+	18.822	27.866
3	Gubici (dobici) od otuđenja nemat. sredstava		0	23.643
4	Amortizacija/vrijednost usklađ. materij. sredstava	(+)	7.661.474	7.814.727
5	Gubici (dobici) od otuđenja mat. sredstava		21.100	82.809
6	Usklađivanje za ulagačke i finansijske aktivnosti	+ (-)	675.324	9.878.944
7	Svega 2 do 6		8.376.720	17.827.989
8	Smanjenje (povećanje) zaliha	+ (-)	215.445	-1.850.342
9	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+ (-)	-1.892.935	6.863.749
10	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+ (-)	-57.584	-179.479
11	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgr.	+ (-)	12.341	-18.820
12	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+ (-)	18.651.968	26.006.550
13	Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	+ (-)	-12.425.563	-33.352.984
14	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgranič.	+ (-)	-361.781	-150.918
15	Svega 8 do 14		4.141.891	-2.682.244
16	A. Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+7+15)		-2.853.684	1.912.635
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti				
17	Nabavka (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	- (+)	-21.369	-11.685
18	Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	- (+)	-5.416.758	-4.036.129
19	B. Neto gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti (17 do 18)		-5.438.127	-4.047.814
Gotovinski tok od finansijskih aktivnosti				
20	Primici od izdavanja dionica i oblika povećanja kapitala	+	11.000.000	2.281.681
21	Primljena pozajmljena sredstva	+	128.652	0
22	C. Neto gotovinski tok od finansijskih aktivn. (20 do 21)		11.128.652	2.281.681
23	Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (A+B+C)		2.836.841	146.502
24	Početno stanje gotovine na računu i blagajni		853.640	707.138
25	Konačno stanje gotovine na računu i u blagajni		3.690.481	853.640
26	Neto poveć. (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (25-24)		2.836.841	146.502

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Društva Suad Zeljković i certificirani računovođa Vedrana Šišić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

O p i s	Upisani Vlasnički Kapital	Revalorizacije rezerve	Akumulirana Dobit (gubitak)	Ostale rezerve	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2006	37.606.148	646.083	-38.755.543		-503.312
Učinci promjena u račun. politikama			-13.412		-13.412
Učinci ispravke grešaka			2.295.093		2.295.093
Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2006.	37.606.148	646.083	-36.473.862		1.778.369
Neto gubitak razdoblja			-13.233.110		-13.233.110
Objav. divid. i rasp.dobiti/pokriće gubitka.			15.666.370		15.666.370
Emisija dioničk.kapitala i drugo poveć.ili smanj.osn.kapit	-37.596.148	-646.083		22.575.861	-15.666.370
Učinci ispravke grešaka					0
Stanje na dan 31.12.2007	10.000	0	-34.040.602	22.575.861	-11.454.741
Učinci ispravke grešaka			-25.857		-25.857
Ponovno iskazano stanje na dan 31.12.2007	10.000	0	-34.066.459	22.575.861	-11.480.598
Ostali dobici(gubici)perioda koji nisu iskazani u bilansu uspjeha			11.000.000		11.000.000
Neto gubitak razdoblja			-15.372.295		-15.372.295
Stanje na dan 31.12.2008	10.000		-38.438.754	22.575.861	-15.852.893

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Društva Suad Zeljković i certificirani računovoda Vedrana Šišić. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.

**IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
KJKP TOPLANE_SARAJEVO“ d.o.o. Sarajevo
ZA 2008. GODINU**

1. UVOD

Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije „Toplane-Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu Društvo) osnovano je Odlukom o organizovanju Javnog komunalnog preduzeća („Službene novine grada Sarajeva“ 9/93) i registrovano Rješenjem Kantonalnog suda u Sarajevu broj: UF/I-3883/00 od 09.08.2000. godine i ima svojstvo pravnog lica sa pravnom i poslovnom sposobnošću i koje samostalno obavlja djelatnost od opšteg interesa. Status Društva usklađen je sa Zakonom o javnim preduzećima u FBiH.

Osnovna djelatnost Društva je proizvodnja i distribucija toplotne energije, a registrovano je za istraživanje u oblasti proizvodnje i distribucije toplote, programiranje, projektovanje, revizija, nadzor u oblasti proizvodnje, distribucije i korištenja toplotne energije, servisiranje i održavanje postrojenja za proizvodnju i distribuciju toplotne energije.

Sistem kojim Toplane upravljaju se sastoji od 130 kotlovnica dislociranih u svim gradskim općinama Kantona Sarajevo i služe za zagrijavanje cca 50.000 stanova i pripadajućih poslovnih prostora i objekata priključenih na sistem centralnog zagrijavanja distributivne mreže dužine oko 82 km, a glavni energent, koji se koristi za proizvodnju toplotne energije je prirodni gas (uz mogućnost alternacije na tečno gorivo).

Unutrašnja organizacija Društva uređena je Opštim organizacionim uputstvom donesenim od strane direktora Društva 05.03.2007. godine.

Osnovne organizaciono-radne cjeline unutar Društva su:

1. Uprava Preduzeća;
2. Odjeljenje za internu reviziju;
3. Sektor razvoja;
4. Sektor proizvodnje i distribucije;
5. Sektor servisa;
6. Služba nabave;
7. Služba informacionog sistema;
8. Služba laboratorija;
9. Služba prodaje i marketinga;
10. Služba Finansijsko-računovodstvenih poslova;
11. Služba pravnih i kadrovskih poslova.

Na dan 31.12.2008. bilo je zaposleno 374 uposlenika. Sistematizacijom je predviđeno 422 izvršioca. Prethodne godine bilo je uposleno 366 radnika.

Sjedište Društva je u Sarajevu ul. Semira Frašte br.22.

2. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu prema važećoj zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Za realizaciju navedenog cilja procjenjivat ćemo da li rukovodioci primjenjuju

zakone i propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistema internih kontrola uspostavljenih tako da zaštite imovinu kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije.

Sistemom uzorka ispitali smo procese i sa njima povezane finansijske veličine vezane za planiranje poslovnih aktivnosti, imovinu, prihode, obveze, značajnije troškove, procedure javnih nabavki i iskazivanje kapitala.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja za koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH, drugi put provodi reviziju finansijskih izvještaja Društva i usklađenosti iskazanih iznosa u izvještajima sa propisima.

U prethodnoj reviziji za 2003. godinu je dato uslovno mišljenje na finansijske izvještaje iz razloga što su:

- Nabavke gasa vršene bez pismeno uređenog odnosa učesnika u prometu zbog čega nije obezbijedena odgovornost subjekata u pravnom prometu za izvršavanje obaveza. Neizmirene obaveze KJKP "Toplane" na dan 31.12.2004. godine iznosile su 25 miliona KM, a za navedeni iznos nije sačinjen plan otplate,
- Obaveze za nabavljeni gas i plaćanja u 2004. godini, koje nisu evidentirane u skladu sa postojećim računovodstvenim propisima.
- Značajnog iznosa otpisanih potraživanja od oko 7,66 miliona KM, te nepostojanja procjene izvjesnosti naplate potraživanja.

Društvo je poduzelo aktivnosti na uređenju međusobnih odnosa u prometu i potpisalo Ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom od 12.03.2009. godine između Toplana i Sarajevo-gasa. Međutim, u navedenom ugovoru nije preciziran rok plaćanja niti je precizirana dinamika izmirenja značajnih obaveza Toplana prema Sarajevo-gasu. Dugovanja Toplana prema Sarajevo-gasu i dalje značajno rastu tako da je saldo dugovanja sa 31.12.2008. godine iznosio 59.962.234 KM, a da nije sačinjen plan otplate.

Vezano za nalaz oko evidentiranja obaveza Društvo iskazuje obaveze sa računovodstvenim propisima.

Društvo i dalje iskazuje značajan iznos nenaplaćenih potraživanja i ne postoji adekvatna procjena naplativosti.

Ostale naše preporuke su uglavnom prihvaćene i primijenjene.

Revizija finansijskih izvještaja Društva se provodi svake godine od strane komercijalne revizije, a za 2008. godinu reviziju je izvršila revizorska kuća „RECONT“ d.o.o.Zenica, koja je završena 27.03.2009.godine i dato je uslovno mišljenje zbog potraživanja koja nisu ispravljena na teret rashoda.

4. REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2008. godinu konstatovali smo određeni broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

Potrebno je da organi Društva svako iz svoje nadležnosti poštuje i primjenjuje propise. Uprava je dužna provoditi, nadzirati i unapređivati uspostavljeni sistem kontrola kako bi postigla sigurnost u pravilnost obavljanja poslovanja i pouzdanog izvještavanja.

Uprava treba da u Izvještaju o poslovanju izvjesti o planiranim i realizovanim aktivnostima i sa njima povezanim finansijskim veličinama.

Unaprijediti sistem internih kontrola u dijelu rashodovanja oprema kotlovnica i dosljedno ga primjenjivati.

Uprava uključujući i angažman Vlade Kantona Sarajevo treba da zauzme stav oko nenaplaćenih potraživanja i intenzivira aktivnosti u cilju naplate potraživanja kod svih kupaca u cilju zaštite imovine Društva i poboljšanja likvidnosti.

Potraživanja iskazivati u potpunosti u skladu sa Okvirom za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja imajući u vidu načelo opreznosti.

Uprava zajedno sa osnivačem treba da sačini Program mjera na sanaciji gubitka, razmotri rizik od ugroženosti stalnosti poslovanja i poduzme mjere na poboljšanju finansijskog položaja Društva.

Poduzeti aktivnosti zajedno sa osnivačem i Federalnim ministarstvom finansija na kompletiranju dokumentacione osnove za iskazane ino kredite i utvrditi servisiranje obaveza koje su dužne vršiti Toplance. Uprava treba da razmotri rizike uticaja isknjiženih obaveza po ino kreditim.

Utvrđiti dinamiku izmirivanja dugovanja prema «Sarajevo-gasu» i Ugovorom precizirati dinamiku plaćanja postojećih obaveza.

Obzirom na značajan iznos gubitka u tekućoj godini i kumulativnog gubitka Vlada Kantona treba da sagleda sve parametre koji utiču na poslovanje Društva i odredi adekvatnu cijenu centralnog grijanja.

Odobrovanje troškova uskladiti sa datim ovlaštenjima i propisima i ciljevima poslovanja.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 Sistem internih kontrola

Izvršili smo procjenu funkcionisanja sistema internih kontrola¹ na osnovu provedene revizije određenih procesa poslovanja i utvrdili slijedeće:

Da je Uprava dobrim dijelom uredila kontrolno okruženje u kojem treba da se odvijaju poslovne aktivnosti. Prihvaćena su pravila uvedena ISO standardima 9001:2000 i ISO 14001:2004. OHSAS 18001:2007. i uspostavljene kontrolne aktivnosti kroz nivoe i to: Normativna akta, Poslovnik upravljanja kvalitetom, Pravilnici i Strateški plan; Opšte procedure, Opšta uputstva; Funkcionalne procedure (Organizaciona, Tehnička i sigurnosna uputstva, Instrukcije i Standardi) i Dokumenti izrađeni u konkretnoj situaciji (dopis, narudžba, zapisnik, izvještaj).

Definisani su osnovni procesi rada (proces upravljanja, glavni proces - proizvodnja i distribucija toplotne energije i procesi podrške glavnom procesu). Određena su lica odgovorna za odvijanje procesa koja ujedno imaju i ovlaštenje za njihovo praćenje, kontrolu, analizu efektivnosti, kao i obavezu poboljšanja.

Usvojen je Etički kodeks. Uprava je definisala rizike kroz trogodišnji i godišnji plan poslovanja. Poslovni rizici su vezani za: promjene cijene nabavke prirodnog gasa; ovisnost od odluke osnivača za cijene isporuke toplotne energije koje su u dosadašnjem poslovanju neekonomske kao i ovisnosti sufinansiranja

---

¹ Sustav interne kontrole obuhvata kontrolna okruženje i kontrolne procedure. Sustav uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane organa upravljanja Društva, sa ciljem osiguravanja ostvarivanja ciljeva Društva sukladno eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama, osiguranja imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvještaja sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, blagovremena izrada pouzdanih finansijskih i rukovodnih/upravljačkih informacija)

osnivača zbog neekonomskih cijena; izmirivanje obaveza prema Sarajevo-gasu, servisiranje obaveza po ino kreditima, stepen naplate potraživanja i nelikvidnosti, o čemu se kontinuirano izvještava osnivač.

Uspostavljen je Odjel za internu reviziju početkom 2008. godine. Sačinjena je studija rizika i operativni i strateški plan rada odjela. Odbor za reviziju u martu 2008. godine je potvrdio navedena akta.

Stvorena je osnova za komunikaciju i protok informacija i podataka na svim nivoima (do svih uposlenika) te su u skladu s tim uspostavljeni načini internog i eksternog komuniciranja. Interno komuniciranje se odvija putem: intraneta (interna računarska mreža), biltena Toplana, zvaničnih internih saopštenja, oglasne table. Eksterno komuniciranje vrši se putem dostavljanja obaveznih godišnjih izvještaja osnivaču.

Uprava je usvojila politike i procedure koje jesu osnov za pravilnije obavljanje poslovnih aktivnosti, međutim nije iste primjenjivala i nadzirala u opsegu koji bi obezbjedio razumnu sigurnost da se poslovanje odvija u skladu sa postavljenim ciljevima, primjenjivim pravilima i pozdanom izvještavanju o stanju i rezultatima poslovanja. Procesi koji nisu dovoljno nadzirani utjecali su na odobravanje troškova koji se ne mogu dovesti u vezu sa poslovanjem Društva što smo pojasnili kod troškova poslovanja u ovom Izvještaju. Kada je u pitanju pouzdano izvještavanje tu prije svega navodimo eksplicitnu izjavu Uprave da su finansijski izvještaji sačinjeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, Međunarodnim računovodstvenim standardima i internim aktima preduzeća navedenu u Izvještaju o poslovanju preduzeća za 2008. godinu iako u istom izvještaju stoji da potraživanja od prodaje nisu iskazana u skladu sa navedenim pravilima. Naime usvojena je odluka od strane Uprave i Nadzornog odbora da se ne vrši korekcija rezultata poslovanja za procjenjeni iznos nenaplativih potraživanja zbog toga što se već iskazuje gubitak iznad visine kapitala, odnosno vrijednost imovine Društva nije dovoljna da pokrije već stvorene obaveze Društva. Uprava ima mogućnost da ne primjenjuje prihvaćene računovodstvene propise samo u slučaju kada bi primjena standarda davala pogrešnu sliku poslovanja u finansijskim izvještajima o čemu mora obavjestiti korisnike istih. U konkretnom slučaju obrnuta je situacija da se prihvatila politika koja ne odražava pravo stanje zbog čega finansijski izvještaji 2008. godine nisu pouzdani.

Preporuka:

Potrebno je da organi Društva svako iz svoje nadležnosti poštuje i primjenjuje propise. Uprava je dužna provoditi, nadzirati i unaprijediti uspostavljeni sistem kontrola kako bi postigla sigurnost u pravilnost obavljanja poslovanja i pouzdanog izvještavanja.

5.2 Planiranje i izvještavanje

Plan poslovanja za 2008. godinu je revidirani trogodišnji plan poslovanja 2007-2009 godine. Skušina je isti prihvatila 12.05.2009. godine. Revidiranje godišnjeg plana rađeno je zbog toga što je trogodišnji plan rađen na bazi ekonomskih cijena koje osnivač nije prihvatio. Osnivač je utvrdio cijenu od 1,188 KM po m² za stambene prostore i 4,013 KM, za poslovne prostore. Navedene cijene se primjenjuju od 01.01.2007. godine. Prema obrazloženju Uprave cijena kojom bi se mogli pokriti troškovi poslovanja osnovne djelatnosti za stambeni prostor u 2008. godini je 1,53 KM/m² i 4,482 KM/m² za poslovni prostor. Zbog toga što osnivač nije prihvatio navedene cijene planiran je gubitak u poslovanju od 13.816.573 KM.

Prihodi su planirani u iznosu od 52.131.091 KM, po cijeni grijanja koje je odobrio osnivač, a rashodi u iznosu od 65.947.844 KM.

Prihodi su ostvareni gotovo u visini planiranih (52.131.690 KM) dok su povećani rashodi za 2% iznad planiranih, i iznose od 67.503.985 KM .Gubitak poslovne godine je 15.372.295 KM ili 1% više od planiranog.

Uprava je planirala da će sredstva pritjecati u Društvo po osnovu naplate prihoda, te da će taj procenat biti 82% .Takav procenat nije ostvaren tako da raste trend nenaplativih potraživanja, ali i trend neizmirivanja obaveza.

Investicije su planirane u iznosu od 7.908.100 KM, ali u Izvještaju u poslovanju nije dat osvrt na izvršenje investicija sa finansijskog aspekta kao i sa aspekta postignutih efekata realizovanim investicijama, što predstavlja nedostatak izvještavanja.

Plan poslovanja je osnova aktivnosti Društva i izvršenje plana predstavlja indikator uspješnosti upravljanja i rukovođenja tako da je realno planiranje jedna od osnovnih pretpostavki za uspješno ostvarivanje planiranih ciljeva, a na Upravi i je da prati i poduzima aktivnosti na realizaciji Plana. Prema Zakonu o javnim preduzećima plan prihoda i rashoda mora odražavati planirane aktivnosti preduzeća.

Preporuka

Uprava treba da u Izvještaju o poslovanju izvjesti o planiranim i realizovanim aktivnostima i sa njima povezanim finansijskim veličinama.

5.3 Stalna sredstva

Neto vrijednost stalnih sredstava iskazana je u iznosu od 40.989.029 KM.

Nekretnine, postrojenja i oprema i ostala materijalna sredstva su početno vrijednovani po trošku nabave, a finansijskim izvještajima iskazana su po trošku umanjeno za akumuliranu amortizaciju.

Kod izgradnje, rekonstrukcije ili zamjene postrojenja ili opreme u vlastitoj režiji važe ista načela kao i kod kupljenih sredstava tj. kapitaliziraju se svi troškovi koji direktno utiču na vrijednost sredstva. Za obračun vlastitih troškova koriste se podaci sa radnih naloga (materijal, rezervni dijelovi i sati zaposlenika angažovanih na radnom nalogu).

Primjenjeni metod amortizacije je linearni vremenski metod koji podrazumijeva da se sredstvo srazmjerno amortizuje u periodu u kome se očekuje da će se koristiti.

Stope amortizacije koje su se primjenjivale u 2008. godini su:

- građevine	od 2 do 5 %
- građevinski dio šaftova	15 %
- oprema (mašinski dio):	10 %
- oprema (elektro dio):	11 %
- distributivna mreža:	od 5 do 9 %
- ostala oprema:	od 5 do 33 %

Obračunata amortizacija za 2008.godinu je 7.680.296KM.

Vrijednost stalnih sredstava kao i njihove promjene tokom 2008.godine iskazane su kako slijedi:

OPIS	Nemat. ulaganja	Građevine	Oprema	Investicije u toku	Avansi	Ukupno
Nabavna vrijednost						
Stanje 01.01.2008.godine	201.240	61.729.691	68.651.912	3.176.239	20.573	133.779.656
Povećanje tokom godine	38.551	1.861.877	5.926.187	5.550.074	58.344	13.435.032
Smanjenje tokom godine	14.705	0	2.076.959	7.868.042	78.917	10.038.623
Stanje 31.12.2008.godine	225.086	63.591.568	72.501.141	858.271	0	137.176.065
Akumulirana amortizacija						
Stanje 01.01.2008.godine	60.792	37.436.303	53.052.217	0	0	90.549.312
Korekcija početnog stanja	579	0	-9.649	0	0	-9.070
Amortizacija za 2008.godinu	20.720	2.394.510	5.265.066	0	0	7.680.296
Otuđenja, rashod	0	0	2.055.859	0	0	2.055.859
Prenos/donos sa konta	0	-2.378	23.975	0	0	21.597
Stanje 31.12.2008.godine	82.091	39.828.436	56.276.508	0	0	96.187.035
Neto knjigovodstvena vrijednost						
Stanje 01.01.2008. godine	140.448	24.293.388	15.599.696	3.176.239	20.573	43.230.343
Stanje 31.12.2008. godine	142.994	23.763.132	16.224.632	858.271	0	40.989.029

U 2008. godini izvršeno je rashodovanje stalnih sredstava u iznosu od 2.076.959 KM nabavne vrijednosti, ispravke vrijednosti 2.055.859 KM i sadašnje vrijednosti 21.597 KM, što je teretilo troškove poslovanja. Najveći iznos preko 95% se odnosi na demontažu elektro i mašinskog dijela kotlovnica. Direktor Društva je formirao Projektni tim koji je radio rekonstrukciju kotlovnica u okviru koje je izvršena demontaža. Uočili smo da u postojećim procedurama uputstva za aktiviranje i rashodovaje materijalnih stalnih sredstava nisu predviđeni uslovi za rashodovanje po osnovu funkcionalne i tehničke zastarjelosti. Obzirom da se radi o imovini značajne vrijednosti ovakvo rashodovanje treba jasno opravdati, obrazložiti, raspraviti i objaviti. Prezentirani su zapisnici o demontiranoj opremi, ali u Izvještaju o popisu, koji je prihvaćen od strane Uprave nije ništa navedeno o izvršenom rashodovanju kotlovnica.

Preporuka

Unaprijediti sistem internih kontrola u dijelu rashodovanja oprema kotlovnica i dosljedno ga primjenjivati.

5.4 Potraživanja

Ukupna bruto potraživanja iznose 69.779.989 KM, od čega su 69.186.354 KM potraživanja za centralno grijanje. Od navedenih potraživanja do sada je ispravljeno je na teret rashoda 48.204.375 KM tako da ukupna neto potraživanja iznose 21.575.514 KM.

Pregled potraživanja

Red. broj	Opis	Iznos tekuće godine		
		Bruto potraživanja	Ispravka vrijednosti potraživanja	Neto potraživanja
1	Potraživanja za grijanje	69.186.354	48.087.700	21.098.654
1.1	Potraživanja za centralno grijanje stambenog prostora	62.645.220	44.974.349	17.670.872
1.2	Potraživanja za centralno grijanje poslovnog prostora	6.541.134	3.113.351	3.427.783
2.	Ostali kupci	593.635	116.676	476.959
UKUPNO (1+2)		69.779.989	48.204.375	21.575.614

Promjene u ispravci vrijednosti potraživanja, tokom revidirane godine su bile slijedeće:

Opis	2008.god.	2007.god.
Stanje na početku godine - ukupno	44.366.087	32.762.820
Povećanje ispr. vrijednosti potraživanja	6.139.134	12.923.860
Napl. potr. za koje je izvršena ispravka	-2.079.849	-1.247.135
Ostale promjene	-220.998	-73.458
Stanje krajem godine - ukupno	48.204.374	44.366.087

Prema dospijeću naplate potraživanja su slijedeća:

Period	Stambeni prostor	Poslovni prostor	Ukupno
do 60 dana	4.911.941	1.730.204	6.642.145
od 60 do 120 dana	1.680.480	320.694	2.001.174
od 120 do 180 dana	1.457.474	28.724	1.486.198
od 180 do 365 dana	3.825.507	708.510	4.534.017
preko 365	50.759.632	3.746.148	54.505.780
UKUPNO	62.635.034	6.534.280	69.169.314

Tabela obuhvata bruto potraživanja u kojima je najviše potraživanja starijih od 365 dana ili 78,8% ukupnih potraživanja. Najveća su potraživanja su za grijanje stambenih prostora (50.759.632 KM).

Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama je navedeno da se potraživanja od korisnika centralnog grijanja koja su utužena prenose na sumnjiva i sporna potraživanja, a da će Uprava Društva na osnovu analize Izvještaja o prodaji i naplati potraživanja centralnog grijanja predložiti ispravku potraživanja na teret rashoda bez obzira da li je potraživanje utuženo ili ne.

Na osnovu analiza iznijetih u Izvještaju o prodaji, naplati i potraživanjima za period 01.01. – 30.06.2008. godine, Uprava je predložila i izvršila ispravku potraživanja od korisnika stambenog prostora za 2006. godinu u iznosu od 6.183.386 KM u čemu je 5.459.069 KM za stambeni prostor i 680.065 KM za poslovni prostor. Verifikaciju ove ispravke usvoji je Nadzorni odbor.

Izvještaj o prodaji, naplati i potraživanjima centralnog grijanja za 2008. godinu je usvojen od strane Uprave, ali po istom nije vršena procjena naplativosti potraživanja i tako procijenjen iznos ispravljen na teret rashoda.

U navedenom izvještaju navedeni su razlozi koji utječu na naplatu potraživanja kao i iznosi dugovanja. Najveći problem naplate predstavljaju česte promjene korisnika stana.

Istaknuti razlozi jesu problemi sa kojima se suočava Društvo, međutim to nije razlog da se u finansijskim izvještajima ne iskazuju tačne i pouzdane informacije. Prema prihvaćenim pravilima izvještavanja (Okvir tačka 5.), koji se bavi i kvalitativnim obilježjima koje određuju korisnost informacija u finansijskim izvještajima. Finansijski izvještaji moraju biti fer prezentirani, a u prezentaciji istih treba voditi računa o načelu opreznosti i suočavanjem sa nesigurnošću koja okružuje mnoge događaje kao što je neizvjesnost naplate spornih potraživanja. Opreznost znači uključivanje procijenjenog stepena naplate kako potraživanja ili prihod ne bi bili precjenjeni.

Društvo je trebalo umanjiti knjigovodstveni iznos imovine (potraživanja) na teret rashoda obzirom na rok dospijeca. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da je od ukupnih potraživanja koja su evidentirana na sumnjiva i sporna, a iznose 58.286.368 KM (i trebala bi biti utužena po Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama) na ispravku potraživanja je preneseno 48.204.375 KM, tako da razlika između dva navedena iznosa od 10.081.992 KM predstavlja iznos potraživanja koja nisu ispravljena na teret rashoda, a odnose se na period od 01.01.2007. godine i sadrže iznos od 6.477.638 KM, koji je stariji od 1 godine. Uprava je svjesna navedenog problema i u Izvještaju o poslovanju je istakla da “ispravka potraživanja predstavlja djelimično poštivanje odredbe Međunarodnih računovodstvenih standarda i internog akta (Pravilnika o računovodstvu) koji tretira ovu problematiku, te je dala prijedlog da se, zbog gubitka iznad visine kapitala, ne vrši dalja ispravka potraživanja/otpis u 2008. godini“.

Od ukupno ispravljenih potraživanja u 2008. godini je naplaćeno 2.079.846 KM.

Preporuka

Uprava uključujući i angažman Vlade Kantona Sarajevo treba da zauzme stav oko nenaplaćenih potraživanja i intenzivira aktivnosti u cilju naplate potraživanja kod svih kupaca u cilju zaštite imovine Društva i poboljšanja likvidnosti.

Potraživanja iskazivati u potpunosti u skladu sa Okvirom za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja imajući u vidu načelo opreznosti.

5.5 Kapital

Struktura kapitala na dan 31.12.2008. godine je slijedeća:

Opis	31.12.2008	31.12.2007
Ukupan kapital	0	0
upisani uplaćeni osnovni kapital	10.000	10.000
ostale rezerve	22.575.861	22.575.861
akumulirani gubitak	22.585.861	22.585.861
Gubitak iznad visine kapitala	15.852.894	11.454.741

Kretanje promjena na ovoj poziciji je bilo sljedeće:

Sa 31.12.2007. godine gubitak iznad visine kapitala je iznosio 11.454.741 KM.

Ukupno je pokriven gubitak u iznosu od 11.000.000 KM i to: prema Zaključku Vlade Kantona br. 02-05-5125-7.17/08 pokriven je gubitak u iznosu od 7.000.000 KM i 4.000.000 KM iz Rebalansa budžeta Kantona Sarajevo i izvršena je korekcija u iznosu od 25.857 KM.

Gubitak za 2008. godinu ostvaren je u iznosu od 15.372.295 KM i nije pokriven, tako da je stanje na kontu gubitka iznad visine kapitala 15.852.894 KM.

Društvo ostvaruje gubitak po svim osnovama: najznačajniji iznos od operativne djelatnosti 13.161.707 KM, finansijske djelatnosti 586.964 KM i ostalih aktivnosti 1.623.624 KM, a obzirom na iskazani gubitak iznad visine kapitala osnivač bi trebao postupiti u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

Obzirom na stalni trend iskazivanja gubitaka (koji smo istakli i u prethodnom izvještaju o reviziji) u značajnom iznosu u višegodišnjem periodu od 1998. godine kao i iznos kumulativnog gubitka koji iznosi 38.438.754 KM ukazujemo na ugroženost stalnosti poslovanja Društva.

Društvo je kontinuirano vršilo izvještavanje osnivača o ostvarenom gubitku te je ukazivalo na razloge nastanka istog prvenstveno ističući neekonomsku cijenu centralnog grijanja.

Preporuka

Uprava zajedno sa osnivačem treba da sačini Program mjera na sanaciji gubitka, razmotri rizik od ugroženosti stalnosti poslovanja i poduzme mjere na poboljšanju finansijskog položaja Društva.

5.6 Obaveze

Ukupne obaveze na dan 31.12.2008. godine iznose 89.870.654 KM što je u odnosu na 31.12.2007. godine kada su iste iznosile 83.155.095 KM veće za 8,1%.

Struktura obaveza je sljedeća:

R. broj	Opis	31.12.2008	31.12.2007
1	Obaveze po dugoročnim kreditima	19.904.991	19.182.709
2	Ostale dugoročne finansijske obaveze		11.777.393
3	Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	8.975.563	9.346.914
4	Kratkoročne finansijske obaveze	140.854	12.202
5	Kratkoročne obaveze prema dobavljačima	60.500.480	41.848.512
6	Obaveze za poreze, doprinose i druga davanja	10	286.148
7	Ostale kratkoročne obaveze	232.110	594.141
8	Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja	116.646	107.076
UKUPNO		89.870.654	83.155.095

Ukupne obaveze prema dobavljačima na dan 31.12.2008. godine iznose 60.500.480 KM, i veće su za 44,6% više u odnosu na prethodnu godinu.

Najznačajniji dug u iznosu od 59.962.234 KM ili 99,1% je neizmirena obaveza prema Sarajevo-gasu. Prema obrazloženju Uprave obaveze za prirodni gas su posljedica neekonomske cijene centralnog grijanja koja nije pratila povećanje cijene prirodnog gasa, kao i neodgovarajućeg tarifnog sistema prema kojem se centralno grijanje fakturiše i naplaćuje kroz 12 mjeseci, a obaveze za utrošeni gas nastaju kada se energent troši (cca 6 ili 7 mjeseci). Cijena gasa i cijena centralnog grijanja nisu bile usaglašene što je jedan od razloga negativnog poslovanja Društva.

Timu za reviziju je prezentirana potvrda obaveza prema Sarajevo-gasu prema kojoj je usaglašena ukupna visina obaveza, ali ne i starosna struktura obaveza. Uprava ni osnivač nisu predvidjeli način izmirenja navedenih obaveza.

Napredak u uređenju međusobnih odnosa u prometu predstavlja potpisivanje Ugovora o snabdijevanju prirodnim gasom od 12.03.2009. godine između Toplana i Sarajevo-gasa. Međutim, u navedenom ugovoru

nije preciziran rok plaćanja niti je precizirana dinamika izmirenja značajnih obaveza Toplana prema Sarajevo-gasu.

Ukupne obaveze po dugoročnim kreditima na dan 31.12.2008. godine iznose 19.904.991 KM, te je obaveza povećana za 722.282 KM po osnovu negativnih kursnih razlika u odnosu na stanje 31.12.2007. godine prema niže navedenoj tabeli. Za obračun kursnih razlika prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 21. –Efekti promjene kursa stranih valuta korištene su kursne liste Centralne banke BiH za SDR (specijalna prava vučenja) i USD.

KREDIT	Stanje 31.12.2007.			Stanje obaveza po kreditima- Kursirano na dan 31.12.2008.		Negativne kursne razlike za 2008.god.
	Izvorna valuta		KM	USD	KM	KM
TF024034	5.283.752,64	USD	7.033.842,47	5.283.752,64	7.330.202,87	-296.360,40
TF3029	3.322.553,64	SDR	6.932.118,56	5.171.986,67	7.175.148,83	-243.030,27
TF2903	2.500.379,11	SDR	5.216.747,81	3.892.165,13	5.399.639,61	-182.891,80
UKUPNO IDA KREDITI			19.182.708,84	14.347.904,45	19.904.991,32	-722.282,48

Zbog nedefinisanja pitanja visine i načina izmirenja obaveze po kreditima IDA i FINIDA na relaciji Država – Federacija – Kanton – KJKP "Toplane-Sarajevo", a cijeneći obavezu primjene međunarodnih računovodstvenih standarda, a po osnovu Preporuke Odbora za reviziju i Uprave preduzeća donijeta je Odluka o podešavanju obaveza po kreditima IDA i Finida, te ulaganja u nematerijalnu imovinu koje je izvršeno na dan 31.12.2007. godine:

1. Izvršeno je isknjiženje ulaganja u kućne instalacije u vanbilansnu evidenciju u iznosu od 7.148.370,03 KM, te srazmjernan dio obaveza po kreditu TF 024034 (4.973.239,29 USD) i 706.869 KM i srazmjernan dio obaveza po kreditu TF 3029 (317.413,25 SDR). Ukupno isknjiženje, odnosno smanjenje obaveza po osnovu kućnih instalacija, iznosilo je 7.855.239,03 KM.
2. Izvršeno je isknjiženje u vanbilansnu evidenciju za ulaganja u konsultantske usluge i tehničku dokumentaciju u iznosu od 675.718 KM, te srazmjernan dio obaveza po kreditu TF 024034 (470.107,12 USD) koja su uložena za popravku kućnih instalacija, a plaćena iz kredita Svjetske banke (IDA).

Ukupno smanjenje obaveza po IDA kreditima iznosilo je 8.530.956,64 KM (5.443.346,41 USD – TF 24034 i 317.413,25 SDR – TF 3029).

Obaveze po finskom kreditu u iznosu od 4.587.053 KM evidentirane su kao donacija od čega:

1. Iznos od 1.357.398 KM utrošen za kućne instalacije, isknjižen u vanbilansnu evidenciju.
2. Razlika od 3.229.655 KM koja je uložena u imovinu Društva, evidentirana je kao donacija.

Uvidom u analitičke evidencije i prateću dokumentaciju utvrđeno je da Društvo ne servisira navedene obaveze po ino kreditima kao i da nedostaje potpuna dokumentacija koja se odnosi na postojanje Supsidijarnih sporazuma između svih učesnika kreditnog odnosa.

Preporuka

Poduzeti aktivnosti zajedno sa osnivačem i Federalnim ministarstvom finansija na kompletiranju dokumentacione osnove za iskazane ino kredite i utvrditi servisiranje obaveza koje su dužne vršiti Toplana. Uprava treba da razmotri rizike uticaja isknjiženih obaveza po ino kreditima.

Utvrditi dinamiku izmirivanja dugovanja prema «Sarajevogasu» i Ugovorom precizirati dinamiku plaćanja postojećih obaveza.

5.7 Prihodi

Prihodi se priznaju u finansijskim izvještajima na osnovu: isporuke toplotne energije za centralno grijanje, a na osnovu ispostavljene fakture i isporuke ostalih usluga na funkcionalnoj održivosti sistema centralnog grijanja, a na osnovu ispostavljene fakture.

Ukupni prihodi iznose 52.131.690 KM i za 3% su manji u ovom obračunskom periodu u odnosu na isti period prošle godine. U odnosu na Plan 2008. godine, ukupni prihodi su ostvareni na nivou planiranih.

Struktura ostvarenih prihoda je dana u sljedećoj tabeli:

Rbr.	Prihodi	Ostvarenje 2008.	Ostvarenje 2007.
I	Prihodi od prodaje	47.263.082	39.258.153
II	Drugi finan. prihodi	138.454	1.486.238
III	Ostali prihodi	4.730.154	12.977.859
	Ukupni prihodi I+II+III	52.131.690	53.722.250

Prihodi od prodaje su ostvareni na osnovu isporučene toplotne energije za stambeni prostor i za poslovni prostor po cijenama koje su određene Odlukom Vlade Kantona Sarajevo od 01.12.2007. godine kako slijedi:

Korisnici	Fakturisano	Jedinica mjere	Cijene grijanja
1. Stambeni prostor			
Cijena centralnog grijanja	12 mjeseci	KM/m ²	1,188
2. Poslovni prostori			
Cijena centralnog grijanja	7 mjeseci	KM/m ²	4,013
3. Poslovno-stambeni objekti sa ugrađenim			
Cijena za jedinicu priključene snage	12 mjeseci	KM/kW	5,3120
Cijena za jedinicu isporučene toplotne energije		KM/kW	0,0857

Ukupan prihod od centralnog grijanja za 2008. godinu iznosi 46.674.544 KM i predstavlja fakturisano realizaciju bez poreza na dodanu vrijednost. Ostvareni prihod je za 19% veći u odnosu na nivo ostvarenja za 2007. godinu, na što je uticalo povećanje cijena grijanja od 01.12.2007. godine. Ovaj iznos prihoda od centralnog grijanja predstavlja 98% planiranog prihoda za 2008. godinu.

U toku 2008. godine cijena gasa i cijena centralnog grijanja nisu bile usaglašene što je osnovni razlog negativnog poslovanja Preduzeća. U martu i novembru 2008. godine dolazi do povećanja cijene gasa, tako da je cijena gasa sa 31.12.2008. godine iznosila 0,87 KM/Sm³ i veća je za 50% u odnosu na cijenu gasa 01.01.2008. godine (0,58 KM/Sm³). Uprava Društva je u toku 2008. godine uputila prijedlog korekcije cijene centralnog grijanja sa prezentiranom kalkulacijom cijene. Vlada Kantona Sarajevo je 30.12.2008. godine donijela Zaključak po kome su utvrđene nove cijene centralnog grijanja i to za stambeni prostor veće za 19,3%, a za poslovni prostor veće za 12% sa primjenom od 01.12.2008. godine. Timu za reviziju je prezentiran obavijest Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoliša od 23.01.2009. godine kojim se obavještava Društvo da ne primjenjuje nove cijene utvrđene spomenutim Zaključkom Vlade. Obzirom na

značajan rast troškova energije Društvu nije odobrena adekvatna cijena centralnog grijanja što je i uticalo da se ne ostvare prihodi kojima bi se pokrili rashodi poslovanja što je dovelo do značajnog gubitka.

Preporuka

Obzirom na značajan iznos gubitka u tekućoj godini i kumulativnog gubitka Vlada Kantona treba da sagleda sve parametre koji utiču na poslovanje Društva i odredi adekvatnu cijenu centralnog grijanja.

5.8 Rashodi

Ukupni troškovi i rashodi poslovanja u 2008. godini iznose 67.503.984 KM i veći su u odnosu na 2007. godinu za 0,8%, a u odnosu na plan veći su za 2,4%.

Revizijom smo utvrdili prekoračenje planiranih veličina kod slijedećih pozicija i to: plaće i naknade plaća za 3%, reklama i propaganda za 23%, autorski honorari i zdravstvene usluge 2%, usluge naplate centralnog grijanja 9%, kotizacije za seminare 38%, transferi sindikatu 20%, troškovi reprezentacije 65%, ostali rashodi 10%.

Struktura rashoda je slijedeća:

Opis	31.12.2008.	31.12.2007.
Materijalni troškovi	40.538.043	34.485.575
Amortizacija	7.680.296	7.842.593
Troškovi zaposlenih	9.913.733	9.174.296
Troškovi usluga	1.415.022	1.349.109
Razni troškovi poslovanja	849.888	740.162
Usklađivanje vr. zaliha i ostale usluge	27.807	157.717
Ostali rashodi	7.079.195	13.205.908
Ukupni rashodi	67.503.984	66.955.360

Ostvareni troškovi energije iznose 39.817.074 KM i veći su za 18% u odnosu na ostvarenje u 2007. godini, odnosno 3% više od planiranog iznosa, obzirom da nije planirano povećanje cijene gasa od 01.11.2008. godine.

U strukturi ovih troškova utrošena energija za proizvodnju toplotne energije iznosi 39.742.481 KM, a najznačajniji iznos predstavljaju troškovi gasa u 2008. godini iznose 37.318.277 KM, što je 20% više od ostvarenja u 2007. godini i 4% više od planiranog iznosa. Cijena gasa u periodu 01.01. - 29.02.2008. godine je iznosila 0,58 KM/Sm³, od 01.03.2008. godine iznosi 0,69 KM/Sm³, a od 01.11.2008. godine 0,87 KM/Sm³. Procenat povećanja cijene gasa u odnosu na početak godine iznosi 50%.

Trošak amortizacije je iskazan u iznosu od 7.680.296 KM i u odnosu na 2007. godinu je manji za 2%, a u odnosu na plan su manji za 7%. Obračunati su prema vremenskoj metodi obračuna amortizacije (linearno), a prema utvrđenom vijeku trajanja.

Troškovi zaposlenih su ostvareni u iznosu od 9.913.733 KM i u odnosu na prethodnu godinu veći su za 8% a u odnosu na plan veći su za 2%. Osnov za isplatu plaća je Kolektivni ugovor iz oblasti komunalne privrede KS i Pravilnik o radu. Povećane plate su redovno servisirane.

U odnosu na moguću vrijednost boda po Kolektivnom ugovoru, obračunata i isplaćena vrijednost boda je manja za 9,1%, te potpuna primjena prihvaćenih propisa povećaće ove troškove, a time i gubitak u poslovanju.

Struktura troškova zaposlenih je sljedeća:

Bruto plaće:	8.247.265 KM
Ostali troškovi zaposlenih:	1.666.468 KM

Prosječno isplaćena plaća u 2008. godini bez navedenog rezervisanja iznosila je 1.122 KM po zaposlenom, s tim da je najviša plaća u avgustu 2008. godine bila 4.024 KM, a najniža 690 KM.

Vezano za **ostale troškovi poslovanja** utvrdili smo sljedeće:

- Autorski honorari isplaćeni u iznosu od 27.352 KM od čega je po Ugovoru o autorskom djelu isplaćeno 24.000 KM neto za dva autora. Ugovori o autorskom djelu zaključeni su na period od dvije godine i to od 01.01.2007. do 31.12.2008. godine sa mjesečnom naknadom od 1.000 KM. Autori su angažovani na poslove eksperta poslovnog savjetnika iz domena poslovanja Preduzeća. Timu za reviziju nisu prezentirani dokumenti koji dokazuju konkretne rezultate i efekte zaključenih ugovora jer je Društvo u revidiranom periodu ostvarilo značajne gubitke.
- Isplate zaposlenicima za vjerske praznike osnovu Odluka direktora Preduzeća i to po 300 KM za svakog zaposlenika uključujući članove i predsjednike Nadzornog odbora, Odbora za reviziju i direktora Odjela za internu reviziju. Za isplate ove vrste, osobama koje nisu zaposlenici Društva, nema pravnog osnova.
- Društvo je vršilo isplate ostalih naknada članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju u iznosu od 1.741 KM za kotizacije u učešće na seminarima i za ovakvu vrstu odobravanja troškova ne postoji pravni osnov.
- U 2008. godini isplaćena su sredstva sindikatu po Odlukama direktora Društva u iznosu od 53.800 KM, po Odluci predsjednika Nadzornog odbora u iznosu od 10.000 KM i po Ugovoru sa sindikatom 1000 KM. Navedene isplate nisu osnovane i nemaju uporište u Kolektivnom ugovoru o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti komunalne privrede u Kantonu Sarajevo.
- Društvo je odobravalo sredstva za finansiranje postiplomskog studija zaposlenika po Odluci direktora u iznosu od 6.000 KM a isplatilo je u 2008. godini 2.000 KM iako Procedura prijema i edukacije kadrova kao ni Plan dodatnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenika za 2008. godinu ne predviđa ovakav vid finansiranja edukacije niti je Opštim organizacionim uputstvom predviđeno radno mjesto za koje je potrebno spomenuta vrsta edukacije koja se finansira.

Preporuka:

Odobrovanje troškova uskladiti sa datim ovlaštenjima i propisima i ciljevima poslovanja.

5.9 Javne nabavke

Izvršili smo uvid u dokumentaciju vezanu za provedbu postupaka javnih nabavki za sljedeće tendere:

1. Nabavka materijala za remont u vrijednosti od 29.440,53 KM putem konkurentskog postupaka;
2. Nabavka mašina i alata u vrijednosti od 29.491,90 KM - konkurentski postupak;
3. Usluge podjela računa i opomena;
4. JN 05/08 Nabavka elektromaterijala LOT 1 i 2 vrijednosti 222.582,47 KM i 121.568,99 KM otvoreni postupak;
5. JNV 01/08 Nabavka vozila u vrijednosti 116.671,71 KM otvoreni postupak;
6. JNRGR 02/08 Nabavka radova na sanaciji distributivnih mreža Lot 1, Lot 2 i Lot 3 - otvoreni postupak;
7. JNR 01/08 Nabavka gasnih kondenzacionih kotlova u vrijednost od 1.554.057,32 KM;
8. Nabavka opreme za proširenje postojećeg SCADA sistema u vrijednosti od 151.429,60 KM putem otvorenog postupka.

Uvidom u dokumentaciju provedenih postupaka nabavki utvrdili smo da nema značajnijih nedostataka osim u slučaju nabavke acetilena i kisika u 2008. godini u iznosu od 25.262 KM izvršena putem direktnog

sporazuma izdavanjem pojedinačnih narudžbenica, a da nije proveden odgovarajući postupak u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama (konkurentski postupak). Osnov za izdavanje pojedinačnih narudžbenica za spomenutu nabavku bio je ugovor zaključen 31.08.2000. godine.

Društvo je za 2009. godinu provelo konkurentski postupak za izbor najpovoljnijeg ponuđača za isporuku acetilena i kisika.

5.10 Vanbilansna evidencija

U vanbilansnoj evidenciji je iskazana vrijednosti u iznosu od 15.372.506KM, od čega se na prenesene kredite bilansne evidencije (FINIDA, TF 24034 i TF 3029) odnosi 9.212.637 KM.

6. KOMENTAR

U ostavljenom roku dostavljeno je očitovanje na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja aktom broj 1790/09 od 09.07. 2009. godine.

Uz očitovanje je dostavljena dokumentacija vezana za neispravljena potraživanja na teret rashoda istaknuta u kvalifikaciji 1. Neovisnog revizorskog mišljenja, po kojoj je izvršena analiza sumnjivih i spornih potraživanja nenaplaćenih od 01.01.2007. godine i kojom je utvrđen iznos koji će biti ispravljen u toku 2009. godine u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, što će biti predmetom provjere u narednim aktivnostima Ureda za reviziju institucija u FBiH.

Vezano za primjedbu datu u kvalifikaciji 2. da istaknuti rashodi ne predstavljaju značajan iznos, navodimo da istaknuti iznos nema pravnog osnova i da prelazi iznos dopustive greške, koji je određen prilikom planiranja naše revizije, te je i istaknut u Neovisnom revizorskom mišljenju.

Uz očitovanje je dostavljena korekcija greške od strane Društva u podacima za 2007. godinu u Izvještaju o promjenama na kapitalu.

Istaknuto je da je Uprava razmotrila i prihvatila preporuke i priložila je materijal „Problematika poslovanja KJKP „Toplane-Sarajevo“ sa prijedlogom mjera za sanaciju, koji je usvojio Nadzorni odbor, a materijal je upućen Skupštini Društva.

Ovom prilikom želimo da se zahvalimo osoblju Društva, koje je bilo angažovano tokom revizije na korektnoj i profesionalnoj saradnji.

Direktor Sektora za finansijsku reviziju javnih preduzeća :

Ismeta Junuzović dipl.oec.

Vođa tima:

Nedžad Redžep /viši revizor, dipl.oec.